Rada
Evropské unie

Brusel 26. listopadu 2018
(OR. en)

14443/18

ECOFIN 1073
UEM 356
SOC 717
EMPL 537
COMPET 790
ENV 778
EDUC 432
RECH 496
ENER 390
JAI 1158

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	21. listopadu 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 770 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE Roční analýza růstu na rok 2019: Pro silnější Evropu tváří v tvář celosvětové nejistotě

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 770 final.

Příloha: COM(2018) 770 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 21.11.2018
COM(2018) 770 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE

Roční analýza růstu na rok 2019:
Pro silnější Evropu tváří v tvář celosvětové nejistotě

ÚVOD

V roce 2019 bude evropská ekonomika dále růst a vytvoří pracovní místa pro rekordní počet lidí. Díky tomu se miliony lidí vymaní z chudoby a sociálního vyloučení. Strukturální reformy, investice a odpovědné fiskální politiky prováděné členskými státy spolu s rozhodným postupem na evropské úrovni, včetně investičního plánu pro Evropu, přispěly k obnovení stability a větší prosperitě v dnešní evropské ekonomice. Zaměstnanost vzrostla na rekordní úroveň 239 milionů osob a nezaměstnanost klesla na úroveň před krizí. To pomohlo v posledních letech vymanit více než 10 milionů lidí z chudoby a sociálního vyloučení[1].

Evropská ekonomika nyní zahajuje šestý rok svého nepřetržitého růstu. Rozptyl míry růstu v eurozóně je nejmenší v historii hospodářské a měnové unie. Reálná konvergence se obnovila a v členských státech s nižším HDP na obyvatele byla zaznamenána vyšší míra růstu. Intenzivní růst a nízké úrokové sazby podpořily pokračující snižování schodků veřejných financí, které se ve většině případů vrátily na úroveň před krizí. Výpadek investic způsobený krizí je nyní téměř u konce. Po mnoha letech problémů Řecko úspěšně ukončilo svůj program finanční pomoci a jeho místo v srdci eurozóny a Evropské unie je zaručeno.

Růst ekonomiky však neposkytuje stejný prospěch všem občanům a zemím a i nadále jej ohrožuje celosvětová nestabilita a střednědobé až dlouhodobé problémy. Základy pro udržitelný růst v Evropě existují. Předpokládá se však, že hospodářský růst bude mírný a bude se potýkat s významnými riziky nepříznivého vývoje. Podmínky pro financování zůstávají příznivé, ale očekává se určité zpřísnění, jelikož růst pokračuje, inflace se zrychluje a měnová politika se postupně normalizuje. Obavy ohledně udržitelnosti veřejných financí v zemích s vysokým zadlužením by mohly vést ke zvýšeným nákladům na financování ve všech oblastech ekonomiky i v bankovním sektoru. Některé členské státy se stále potýkají s vysokou mírou nezaměstnanosti a příjmy jejich domácností ještě nedosahují úrovní před krizí. Jiné státy trpí podzaměstnaností nebo nedostatkem kvalifikované pracovní síly. Růst produktivity je utlumený a šíření digitálních technologií je pomalé. Dlouhodobé problémy, jako je stárnutí obyvatelstva, digitalizace a její dopady na práci, změna klimatu a neudržitelné využívání přírodních zdrojů, jsou i nadále naléhavé. K dalším rizikovým faktorům patří rychlejší zpřísňování měnové politiky ve Spojených státech a jeho potenciální dopady na finanční stabilitu na rozvíjejících se trzích, pokračující geopolitická napětí s dopadem na globální obchod a přetrvávající nejistoty ohledně budoucích vztahů Unie se Spojeným královstvím.

Nové problémy a globální nejistota nám připomínají, že současná ekonomická dynamika je příležitostí, kterou nesmíme promarnit. Obnovené reformní úsilí, dobře zacílené investice a snížení úrovně dluhu v souladu se společnými evropskými fiskálními pravidly jsou zásadní pro to, aby Unie a její členské státy byly silnější, inkluzivnější a odolnější. Hospodářské a fiskální politiky musí zachovat makroekonomickou stabilitu, řešit vysokou míru zadlužení a vytvořit rezervy proti vnějším nebo domácím otřesům, aby se

[1] Návrh společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2019, která je přílohou k roční analýze růstu, nabízí ucelený přehled o nedávném vývoji v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí v EU.

zmírnily dopady na zaměstnanost a sociální dopady. Investice a strukturální reformy se musí ještě více zaměřit na podporu potenciálního růstu.

Odolná a inkluzivní ekonomika Unii umožní znásobit její silné stránky na celosvětové úrovni a prosazovat výhody multilateralismu a hospodářské integrace. Euro představuje faktor stability a ochranu tváří v tvář rostoucím rizikům pro globální hospodářský výhled. Jeho strukturu je však třeba ještě více posílit. Také plně integrovaný a dobře fungující jednotný trh pomůže ochránit Evropu před otřesy a krizemi v budoucnosti a skutečná unie kapitálových trhů uvolní další finanční prostředky pro evropský růst. Pokud bude pro Unii brzy zajištěn dlouhodobý rozpočet, který bude odrážet rychlý vývoj v oblasti inovací, hospodářského prostředí a geopolitiky, zásadně se tím podpoří strukturální změny a Evropa bude silnější a soudržnější tváří v tvář rostoucí nejistotě, a to jak doma, tak v zahraničí. K posílení sociálního rozměru Unie a podpoře vzestupné konvergence směrem k lepším životním a pracovním podmínkám je nutné převést zásady vyhlášené v evropském pilíři sociálních práv do praxe na úrovni Unie i jednotlivých států.

1. ČTYŘI ROKY POTÉ: RŮST, PRACOVNÍ MÍSTA A INVESTICE ZAJIŠTĚNY

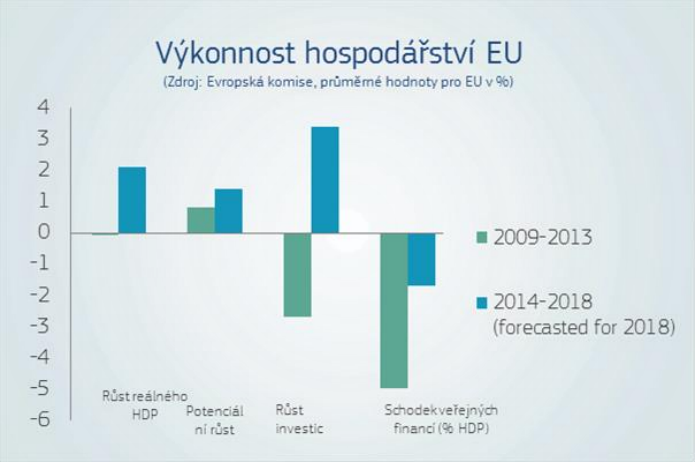

V roce 2014 se Evropa právě zotavila z nejhorší finanční a hospodářské krize za dlouhou dobu. Skutečná hospodářská produkce se oživila pouze do té míry, že dosáhla úrovně před krizí, a dlouhé období nedostatečných investic spolu s dalšími faktory negativně ovlivnily produktivitu a konkurenceschopnost. Vysoké schodky veřejných financí a jiné druhy makroekonomické důsledky krize, jako velmi vysoká nerovnováhy ohrožovaly křehké oživení. Sociální nezaměstnanost, zejména mezi mladými lidmi, rostoucí chudoba a narůstající sociální nerovnosti, byly silně pociťovány v celé Unii.

***Graf 1** – Rozptyl HDP a růstu v eurozóně (2000–2018). Zdroj: Evropská komise*

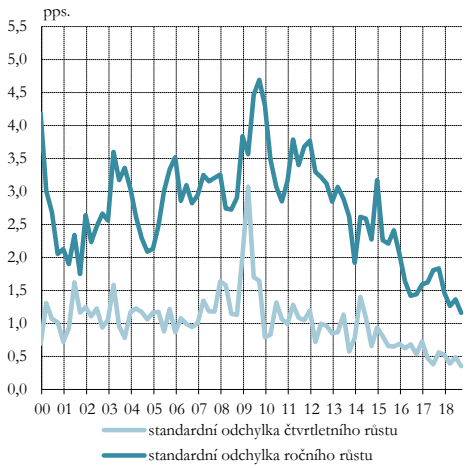

** Výpočty od roku 2015 bez Irska.*

Evropa má dnes hospodářskou a finanční krizi z velké části za sebou. Evropská ekonomika nyní zahajuje šestý rok svého nepřetržitého růstu. Tento solidní hospodářský růst doprovází oživení investic, silnější poptávka spotřebitelů, lepší veřejné finance a pokračující vytváření pracovních míst, i když v různých zemích různým tempem. Rozdíly v míře růstu mezi zeměmi eurozóny se od vzniku měnové unie snížily na nejnižší úroveň (viz graf 1)[2].

Mikroekonomická výkonnost se v posledních letech rovněž zlepšila. Rozdíl v produktivitě s USA se stabilizoval a výroba v EU se výrazně zvýšila. Evropské průmyslové výrobky a služby zůstaly na světovém trhu atraktivní, a to i přes klesající poptávku ze strany rozvíjejících se trhů a vyšší ceny ropy. Digitální propojení mezi členskými státy se od roku 2014 rozšířilo o více než 40 %.

Při nástupu do funkce předložil předseda Juncker ambiciózní program pro *zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu*. Pracovní místa, růst a investice figurovaly v představených 10 prioritách na předních místech. Od té doby třemi hlavními pilíři hospodářské a sociální politiky EU byly koordinovaná podpora pro investice, obnovené odhodlání provádět strukturální reformy a úsilí o odpovědné fiskální politiky. V souladu s integrovanými hlavními směry[3] vytvořily tyto prvky magický trojúhelník, který pomohl posílit oživení a podpořit hospodářský růst.

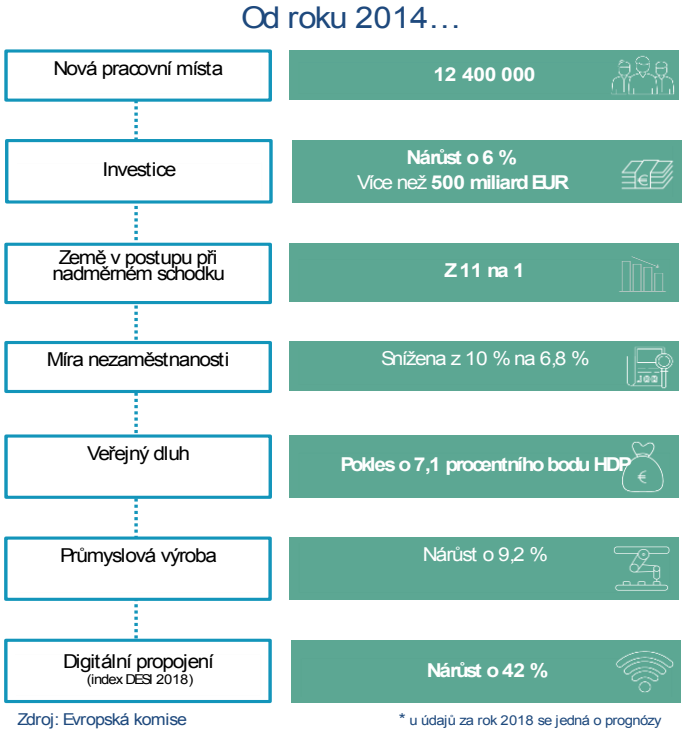

Investiční plán pro Evropu významně přispěl k plnění slibů učiněných v roce 2014[4]. HDP EU se díky němu zvýšil o 0,6 % a do roku 2020 by měl vzrůst o dalších 0,7 %. Usnadnilo se nasměrování veřejných a soukromých investic do projektů, které zajistí dlouhodobý růst. Junckerův plán, který doplňuje vnitrostátní opatření ke zlepšení přístupu k financování, posílil a diverzifikoval dostupnost finančních nástrojů v průběhu oživení. Odhaduje se, že související

[2] Viz také výroční zpráva Evropské centrální banky za rok 2017 (duben 2018), která rovněž zdůrazňuje, že v roce 2017 byly rozdíly v míře růstu v eurozóně, měřené ve standardních odchylkách hrubé přidané hodnoty, nejnižší od roku 1998 (1998: 1,47σ vs. 2017: 0,75σ).

[3] Jak je stanoveno v rozhodnutí Rady (EU) 2018/1215 ze dne 16. července 2018 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států a v doporučení Rady (EU) 2015/1184 ze dne 14. července 2015 o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Evropské unie.

[4] Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance. Investiční plán pro Evropu: hodnocení a další kroky, COM/2018/771 final.

operace již podpořily vytvoření více než 750 000 pracovních míst a do roku 2020 se tento počet pravděpodobně zvýší na 1,4 milionu.

Pokrok, jehož bylo dosaženo při zajišťování zdravých fiskálních politik a strukturálních reforem, měl zásadní význam pro snížení míry zadlužení a pro stimulaci vytváření většího počtu kvalitnějších pracovních míst. Strukturální reformy podporují v rámci evropského semestru sociálně inkluzivní růst a zaměstnanost a zároveň usnadňují snižování makroekonomické nerovnováhy. K tomuto procesu přispívá i začleňování priorit evropského pilíře sociálních práv do evropského semestru od roku 2018. Fiskální kázeň chrání finanční stabilitu v mnoha členských státech. Veřejné finance stojí nyní na pevnějších základech, ačkoli v zemích s vysokým zadlužením musí být fiskální rezervy důrazněji přestavěny. Zlepšila se kvalita veřejných výdajů, a to i díky oživení investic. Zlepšení podmínek pro podniky, včetně opatření ke snížení administrativní zátěže nebo zvýšení účinnosti daňových systémů, mělo rovněž zásadní význam pro zajištění správného regulačního prostředí a pro podporu podnikání a vytváření pracovních míst. Pokrok na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU v oblastech, jako jsou služby, infrastruktura, širokopásmové připojení, energetika, doprava, oběhové hospodářství, reformy trhu práce, zdravotní péče, vzdělávání, výzkum, odborná příprava a inovace, vytvořil nové příležitosti pro zaměstnanost a růst.

Tento vývoj přispěl k inkluzivnímu růstu a k zásadním zlepšením trhu práce a sociálních podmínek. Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let vzrostla v druhé čtvrtině roku 2018 na 73,2 %, což je nejvyšší úroveň, které kdy bylo v EU dosaženo (viz graf 2). Pokud se tento trend udrží, EU je na dobré cestě dosáhnout cíle strategie Evropa 2020, kterým je 75% zaměstnanost v roce 2020. Zároveň se v důsledku toho míra nezaměstnanosti nedávno snížila na 6,8 %, tj. zpět na úroveň před krizí. Dlouhodobá nezaměstnanost a nezaměstnanost mladých lidí rovněž klesá. V řadě členských států však zůstávají na vysoké úrovni. Díky lepším podmínkám na trhu práce se počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (113 milionů lidí v roce 2017) poprvé snížil na úroveň před krizí. Avšak chudoba pracujících je v několika členských státech stále vysoká a ještě se zvyšuje. Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení zůstává problémem zejména v případě dětí, osob se zdravotním postižením a osob přistěhovaleckého původu.

***Graf 2** – Vývoj na trhu práce*

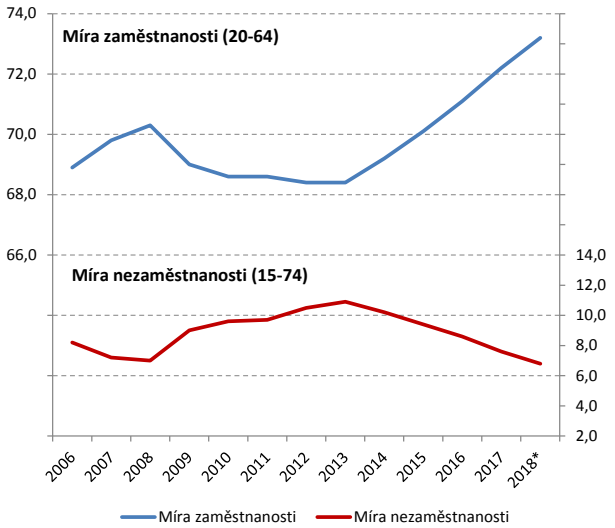

Zdroj: Eurostat, šetření pracovních sil
*2. a 3. čtvrtletí roku 2018, míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti (očištěné od sezónních vlivů)

2. ZÁSADNÍ OTÁZKY, KTERÉ JE TŘEBA ŘEŠIT V BUDOUCNU

Navzdory dosaženému pokroku přibývají vnější rizika a problémy, což vyžaduje silnější a jednotnou evropskou reakci. Ať už se jedná o vzestup Číny v globálním hodnotovém

řetězci, nebo o narušení poválečného hospodářského řádu rostoucím obchodním protekcionismem USA, EU bude muset čelit nejistému a rychle se měnícímu globálnímu prostředí.

Prosperující budoucnost závisí na schopnosti Evropy řešit přetrvávající slabiny, reagovat na dlouhodobé obtíže a odolávat rostoucím globálním rizikům. Globalizace podpořila hospodářský růst, ale nepřinesla stejné výhody všem. Některé regiony a odvětví se potýkaly s obtížemi při snaze co nejlépe využít integraci trhu a technologické inovace. Vysoká úroveň příjmové nerovnosti navzdory příznivým hospodářským podmínkám přetrvává.

Stagnující tempo reforem, nízký růst produktivity a vysoké zadlužení v některých členských státech negativně ovlivňují růstový potenciál ekonomiky. Stárnutí obyvatelstva, digitalizace a změna klimatu vyvíjejí stále větší tlak na naši pracovní sílu, systémy sociálního zabezpečení a průmysl, což nás nutí k inovacím a reformám, abychom byli schopni si udržet vysokou životní úroveň.

Rámeček: Hlavní rizika a problémy

- ✓ *Přetrvávající slabiny:* Pomalý růst produktivity, přetrvávající příjmová nerovnost a pomalé snižování chudoby, regionální a územní rozdíly, vysoký veřejný a soukromý dluh a další přetrvávající makroekonomické nerovnováhy, zejména v rámci eurozóny.
- ✓ *Krátkodobé problémy:* Rostoucí protekcionismus a geopolitické napětí, které má vliv na obchodní vztahy, nestabilita na rozvíjejících se trzích, nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a vznikající nedostatek pracovních sil v některých zemích a odvětvích, migrace, pomalé šíření nových digitálních technologií, postupné rušení stimulačních opatření centrální banky, ztráta reformního impulzu / rizika rušení reforem a zhoršení fiskální nerovnováhy.
- ✓ *Střednědobé/dlouhodobé problémy:* Využití růstového potenciálu digitalizace, dopady technologických transformací na pracovníky a určitá odvětví, dopady demografických změn a úloha migrace, zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí, udržitelné využívání přírodních zdrojů.

Makrofinanční stabilita a zdravé veřejné finance jsou i nadále podmínkou udržitelného růstu. Provádění strukturálních reforem a opětovné vytvoření fiskálního manévrovacího prostoru se v tomto ohledu vzájemně posilují: reformy, které podporují růst, vedou k nižším úrovním zadlužení, zatímco snížení dluhu může vytvořit prostor pro investice a růst. Všechny země by měly odstranit překážky bránící investicím, což však rovněž přispěje k obnovení rovnováhy, když země eurozóny s vysokým přebytkem na běžném účtu budou více investovat.

Zvládání případných budoucích otřesů vyžaduje dlouho očekávaný pokrok v prohlubování hospodářské a měnové unie. Je třeba se zaměřit na urychlené dokončení bankovní unie, včetně vytvoření mechanismu jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí, a na vytvoření smysluplné centrální stabilizační funkce, aby bylo možné zvládnout velké asymetrické otřesy a současně zachovat výrazné pobídky pro strukturální reformy na vnitrostátní úrovni. Komise za tímto účelem předložila několik konkrétních návrhů –

většina z nich nyní čeká na přijetí Evropským parlamentem a Radou. Globální ekonomické nejistoty mají dopad na podnikání a důvěru spotřebitelů i na hospodářský výhled. Tím se zvyšují náklady na zpožděná opatření a zvyšuje se význam posílení mezinárodní úlohy eura. Silné hospodářství umožní EU, aby využila své silné stránky v celosvětovém měřítku a podpořila mnohostrannost.

Rostoucí protekcionismus a obchodní napětí na světové scéně rovněž zvýšily význam dobře fungujícího jednotného trhu[5]**.** Ke zmírnění těchto hrozeb je nezbytné, aby se urychleně uskutečnily dosud neprovedené reformy kapitálových a energetických trhů a digitální ekonomiky, aby byla přijata přesvědčivá opatření v oblasti prosazování práva a aby na vnitrostátní úrovni pokračovaly reformy trhu s výrobky a službami. Přijetí navrhovaných opatření EU[6] pro posílení mobility pracovních sil tím, že se stanoví jasná a spravedlivá pravidla, je klíčem k zajištění přínosů vnitřního trhu pro občany v širším měřítku. Dohoda o harmonizovaných pravidlech pro konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob by odstranila přeshraniční daňové překážky a podpořila by podniky na jednotném trhu.

***Graf 3** – Zdroj: Evropská komise*

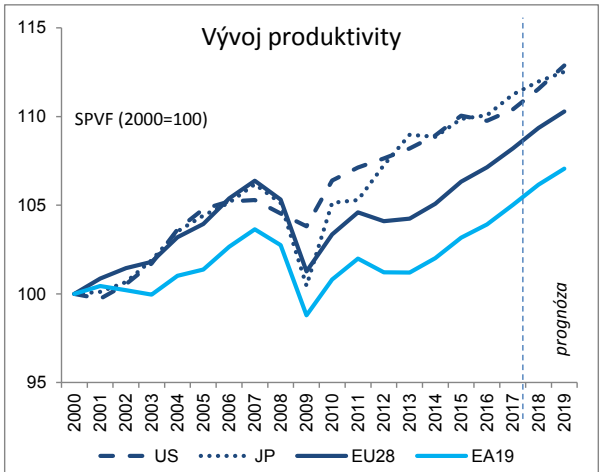

Poznámka: Souhrnná produktivita výrobních faktorů (SPVF) zachycuje technologický pokrok. Společně s nárůstem kapitálu použitého každým pracovníkem určuje produktivitu práce.

Souhrnná produktivita výrobních faktorů v eurozóně zaostává v posledních dvou desetiletích za hlavními světovými konkurenty (viz graf 3). Posílení produktivity má zásadní význam pro udržení hospodářského růstu. Zejména může EU umožnit zachovat si konkurenceschopnost, podporovat růst mezd, vytvářet kvalitní pracovní místa a propagovat konvergenci ve zlepšování životních podmínek. Vyšší růst produktivity by také EU umožnil rozšířit její příspěvek do globálních hodnotových řetězců.

Ve všech podnicích, regionech a odvětvích EU existují značné rozdíly v produktivitě. Růst produktivity ve většině odvětví služeb zejména nedokáže udržet krok s výrobou a s mezinárodní konkurencí. To významně ovlivňuje konkurenceschopnost EU, jelikož 9 z každých 10 nově vytvořených pracovních míst vzniká v odvětví služeb. Ve většině členských států zvýšily svou produktivitu nejvýkonnější podniky, zatímco nejméně produktivní podniky stagnují. Z toho vyplývá, že se zpomalilo šíření technologií z nejinovativnějších podniků do zbývajících ekonomických sektorů. Lepší alokační účinnost by pomohla přesunout kapitál a pracovní sílu z méně produktivních do produktivnějších podniků, snížit rozptyl a celkově zvýšit produktivitu. Vzhledem k tomu, že produktivita je motorem růstu mezd, mělo by to také pozitivní vliv na mzdy.

[5] Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Jednotný trh v měnícím se světě. Jedinečné aktivum, které potřebuje obnovený politický závazek, COM/2018/772 final.
[6] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Evropský orgán pro pracovní záležitosti, COM/2018/0131 final.

Stále více digitalizované a globalizované ekonomiky potřebují ke svému rozvoji více a inteligentněji investovat do dovedností a vzdělávání. Digitalizace nabízí významné výhody, ale pro pracovníky i zaměstnavatele představuje i problémy. Probíhající posun v technologiích se promítá do rychlé restrukturalizace i v tradičních odvětvích, což vyžaduje lépe kvalifikované pracovní síly a rozšiřování dovedností. I nyní je nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi značný: 40 % zaměstnavatelů v EU má potíže s náborem lidí s odpovídajícími dovednostmi. Míra zaměstnanosti osob s nízkým vzděláním je v EU v průměru téměř o 30 procentních bodů nižší než v případě vzdělaných pracovníků. Více než 60 milionů dospělých nemá potřebnou gramotnost, matematickou gramotnost a digitální dovednosti.

Zásadním problémem jsou nadále velké regionální a územní rozdíly. EU je jedinečným „strojem na sbližování“, který v rozšířené Unii pomáhá zajistit větší soudržnost v rámci členských států a mezi nimi. V mnoha zemích EU však některé regiony zaostávají. Nejchudší regiony sice od roku 2010 začaly prosperovat, ale hospodářské rozdíly mezi těmito regiony a bohatšími regiony se prohloubily. Tyto rozdíly by se mohly v důsledku technologických změn a transformace energetiky ještě zhoršit, pokud nebudou přijata vhodná opatření na podporu regionální konkurenceschopnosti (např. vytvoření pobídek pro zavádění nových technologií a rekvalifikaci pracovních sil pro řešení demografického poklesu). V tomto ohledu musí hrát významnou úlohu investice prováděné prostřednictvím politiky soudržnosti EU spolu s vnitrostátními reformami zaměřenými na podporu potenciálního růstu, inkluzivnosti a řádné správy věcí veřejných. Návrhy Komise na nový víceletý finanční rámec podporují silnější vazby mezi potřebami strukturálních reforem určenými v rámci evropského semestru a evropskými investicemi v členských státech s cílem podpořit konkurenceschopnost a soudržnost.

I když je příjmová nerovnost uvnitř EU nižší než v jiných rozvinutých ekonomikách, zůstává nad úrovní před krizí. Cílem evropského pilíře sociálních práv je zajistit konvergenci směrem k lepším pracovním a životním podmínkám. V tomto ohledu mají zásadní význam reformy, včetně rozvoje inkluzivních systémů sociální ochrany podporujících růst, spravedlivějších systémů daňového zvýhodnění a institucí trhu práce, které účinně kombinují flexibilitu a bezpečnost. Vzhledem k tomu, že vznikají nové formy práce, včetně práce prostřednictvím platforem a práce ve vlastní režii, bude třeba sociální ochranu, která se tradičně zaměřuje na pracovníky na dobu neurčitou na plný úvazek, zmodernizovat a přizpůsobit. V globalizovaném světě je schopnost jediné vlády zdanit vrstvy společnosti s nejvyššími příjmy stále omezenější. Předpokladem pro inkluzivnější růst je zajištění spravedlivějšího zdanění, včetně digitální ekonomiky, v souladu s navrhovanými opatřeními EU.

Stárnoucí evropská populace představuje výzvu pro systémy důchodového zabezpečení, zdravotnictví a dlouhodobé péče. Poměr mezi počtem osob ve věku 65 let a více a osob ve věku 15–64 let by se podle prognózy měl zvýšit z 28,8 % v roce 2015 na 35,1 % v roce 2025 a na více než 50 % v roce 2050. To má významné důsledky pro budoucí hospodářský růst a rozdělování zdrojů: k zajištění fiskální udržitelnosti i přiměřeného pokrytí bude zapotřebí dalších opatření. Obzvláště znepokojující je situace mladých lidí, protože mohou

čelit dvojí zátěži: budou muset platit vyšší sazby příspěvků, dokud budou pracovat, a po odchodu do důchodu budou pobírat nižší důchody. Dynamičtější a inkluzivnější trh práce a reformované systémy sociálního zabezpečení by mohly sociální rizika a rizika v oblasti veřejných financí spojená se stárnutím obyvatelstva zmírnit.

3. STANOVENÍ SPRÁVNÝCH PRIORIT PRO PROSPERUJÍCÍ BUDOUCNOST

Evropa musí zohlednit dlouhodobou perspektivu a zvýšit svou socioekonomickou odolnost, aby se posílila její schopnost odolávat otřesům a využívat nových příležitostí. Trvalý růst, který Evropa zažívá, zajišťuje příhodné prostředí k provedení dosud nerealizovaných a naléhavých reforem, které jsou nezbytné k řešení problémů, kterým čelíme.

Klíčem k zajištění intenzivnějšího a spravedlivějšího růstu, lepších pracovních míst a větší kapacity pro zmírnění dopadů globálních hospodářských cyklů je přijmout vhodná politická rozhodnutí již dnes. Pro nasměrování národních plánů reforem a doplnění úsilí vyvíjeného na úrovni EU je nezbytný ucelený soubor priorit. Klíčem k prosperující budoucnosti zůstávají tyto prvky: 1) zajištění vysoce kvalitních investic; 2) důraz na reformy, které zvyšují růst produktivity, inkluzivnost a kvalitu institucí; a 3) pokračující zajišťování makrofinanční stability a zdravých veřejných financí.

Vysoce kvalitní investice

Investice jsou motorem růstu a tvorby pracovních míst. Členské státy musí i nadále podporovat prostředí příznivé pro investice podporující růst. Dobře zacílené veřejné a soukromé investice by měly jít ruku v ruce s dobře koncipovaným souborem strukturálních reforem. Jejich prostřednictvím by se měla vybudovat nebo modernizovat strategická infrastruktura, posílit lidský kapitál pro budoucí konkurenceschopnost a zlepšit pracovní a životní podmínky. Investice by měly rovněž pomoci dosáhnout cíle EU, kterým je přechod na nízkouhlíkové oběhové hospodářství, aby se podpořila dlouhodobá udržitelnost. Investice, které zlepšují environmentální udržitelnost, mají potenciál zlepšit produktivitu ve všech odvětvích ekonomiky, a sice posílením účinného využívání zdrojů a snížením vstupních nákladů.

Investice jsou velmi nedostatečné zejména v oblasti výzkumu a inovací,[7] včetně digitální infrastruktury a nehmotných aktiv. Vzestup digitálních technologií zásadním způsobem mění dynamiku inovací. Umocňují se síťové efekty a složitost inovačního procesu. Přínosy v oblasti inovací jsou soustředěny v několika málo předních společnostech, které dosáhly velkého růstu produktivity. Pro zajištění nárůstu produktivity prostřednictvím inovací v širším měřítku je v celé EU zapotřebí inovace intenzivněji šířit a využívat. Investice by měly podporovat silnější vazby mezi vědou a podniky, s větším zaměřením na šíření inovací a vytváření nových trhů, rozšiřování digitální infrastruktury (např. širokopásmového připojení a digitalizace malých a středních podniků) a rozvoj správného souboru dovedností.

[7] V současné době EU zdaleka nedosahuje celkového cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP (investuje 2,03 %) a nadále výrazně zaostává za jinými vyspělými ekonomikami, jako jsou Spojené státy (2,79 %), Japonsko (3,29 %) a Jižní Korea (4,23 %).

Investice do vzdělávání, odborné přípravy a dovedností mají zásadní význam pro zvyšování produktivity a udržení zaměstnanosti v kontextu rychlých změn a digitalizace. Členské státy by měly vybavit mladé lidi dovednostmi odpovídajícími potřebám trhu práce a zároveň umožnit celoživotní učení a podporovat je. Zvláštní pozornost by se měla věnovat přizpůsobivosti pracovníků, zejména osob s nízkou kvalifikací, aby se zajistilo optimální využití technologického pokroku. Zvláštní pozornost je rovněž třeba věnovat řešení nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě, které přetrvávají ve většině členských států.

Rámeček: Dovednosti a znalosti pro budoucí růst

Vysoce kvalitní veřejné investice do vzdělávání a odborné přípravy mají zásadní význam pro podporu udržitelného a inkluzivního růstu založeného na intenzivním využití znalostí. Slabé výsledky v oblasti vzdělávání mají zásadní dopad na budoucí míru zaměstnanosti, míru chudoby a konkurenceschopnost. Rušivé dopady inovací na pracovišti činí kvalitu vzdělávání a odborné přípravy ještě důležitější. Ve většině členských států to vyžaduje další investice a reformy systémů vzdělávání a odborné přípravy. Účinnost a význam investic zaměřených na zvýšení úrovně dosaženého vzdělání na trhu práce by se mohla dále zlepšit.

Zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a dosahování kvalitních výsledků ve vzdělávání je naprosto zásadní. K tomu jsou zapotřebí odpovídající investice. Klíčem je zastřešující strategie a často je třeba začít se zajišťováním přístupu ke kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči, což je prvním krokem k úspěchu v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti v pozdějším věku. Kromě toho by prioritou pro opatření mělo být posílení základních dovedností spolu s podporou počátečního vzdělávání a průběžného profesního rozvoje učitelů a školitelů. Členské státy by rovněž měly posílit systémy odborného vzdělávání a přípravy a učinit je přitažlivější jako první možnost volby, a to posílením jejich flexibility a sladěním s potřebami trhu práce a tím, že bude k dispozici více příležitostí pro učení se prací a učňovskou přípravu. Je zapotřebí usilovat rovněž o modernizaci vysokoškolského vzdělávání.

Zásadní význam má vypracování strategického přístupu k celoživotnímu rozvoji dovedností. Aby se zvýšila odolnost a schopnost lidí přizpůsobit se změnám, měla by politická opatření podporovat aktivní zapojení všech dospělých do rekvalifikace nebo rozšiřování dovedností. Spolehlivé poznatky o trhu práce a dovednostech by měly být základem pro rozhodování o výdajích a měly by pomoci předvídat možné potřeby restrukturalizace. Úspěch strategií celoživotního rozvoje dovedností závisí do značné míry na vedení a podpůrných službách ve všech fázích učení. Je třeba urychlit opatření s cílem poskytnout přístup ke zvyšování kvalifikace dospělým osobám s nízkou kvalifikací (včetně průřezových a digitálních dovedností) a pomoci jim

Stávající hospodářský růst by měl vyústit v upřednostnění investic do modernizace a dekarbonizace evropského průmyslu a dopravních a energetických systémů. Investice do infrastruktury v těchto oblastech by měly uspokojovat měnící se potřeby budoucnosti a usnadňovat začleňování podniků z EU do mezinárodních hodnotových řetězců v rámci jednotného trhu i mimo něj. Pro dosažení cílů EU v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 v souladu se závazky přijatými v rámci Pařížské dohody je nutné i nadále oddělovat využívání energie a zdrojů od hospodářského růstu. Investice do nízkouhlíkového oběhového hospodářství, mimo jiné prostřednictvím inovací, jsou jedním ze způsobů, jak Evropa může zůstat konkurenceschopná na celosvětové úrovni a zvýšit svou produktivitu, aniž by ohrozila životní úroveň. Modernizace dopravní infrastruktury, včetně investic do inteligentní, udržitelné a bezpečné mobility, včetně mobility s nulovými emisemi, zůstává v řadě členských států výzvou. K zajištění cenově dostupnějšího bydlení a omezení spotřeby energie

jsou zapotřebí cílené investice do bytové výstavby spojené se zjednodušenými vnitrostátními předpisy.

Je třeba více využívat soukromé investice pocházející z dobře fungujících a integrovaných kapitálových trhů. Vzhledem k tomu, že EU dokončuje svůj akční plán pro budování unie kapitálových trhů[8], je třeba dále rozvíjet úplnou diverzitu kapitálových trhů v Evropě od globálních center až po regionálně integrované sítě a místní iniciativy s cílem financovat podniky a podporovat dekarbonizaci a přechod k udržitelnějšímu hospodářství.

Návrhy Komise pro příští víceletý finanční rámec EU plně podporují větší a kvalitnější investice ze strany vnitrostátních orgánů a soukromého sektoru. Jak bylo uvedeno výše, Komise má v úmyslu zajistit efektivnější vazby mezi evropským semestrem a financováním EU na období 2021–2027 (viz rámeček níže). Kromě toho nový Program InvestEU[9] sloučí dohromady mnoho finančních nástrojů EU, které jsou k dispozici na podporu investic. Díky tomu budou finanční prostředky EU pro strategické investiční projekty v Evropě jednodušší, účinnější a pružnější. Pokud se posílí stávající postupy v kontextu příštího víceletého finančního rámce, programy EU se budou soudržným způsobem využívat k maximalizaci přidané hodnoty financování ze strany EU a podpoří se reformy na vnitrostátní úrovni v souvislosti s evropským semestrem, přičemž konečným cílem je účinně naplnit priority politik EU.

Rámeček: Větší sladění evropského semestru a financování v rámci politiky soudržnosti EU

Řešení problémů zjištěných v rámci evropského semestru je klíčem ke zvýšení objemu investic a jejich efektivity při dosahování větší sociálně-ekonomické a územní soudržnosti v celé EU. Současně jsou v některých případech zapotřebí investice na podporu provádění doporučení pro jednotlivé země. Již existují formální vazby mezi financováním v rámci politiky soudržnosti EU a koordinací hospodářských politik prostřednictvím evropského semestru. Vytváření ještě větších synergií a doplňkovosti mezi nimi může být velmi prospěšné pro oba procesy.

K dosažení tohoto cíle se evropský semestr 2019 více zaměří na posouzení potřeb investic, kterými se bude řídit rozhodování o plánování programů na období 2021–2027. Analýza ve zprávách o jednotlivých zemích v roce 2019 se bude zabývat investičními potřebami každé země, včetně (pokud to bude relevantní) odvětvové a regionální dimenze. Na základě této analýzy budou v nové příloze zprávy o dané zemi uvedeny investiční potřeby, které jsou relevantní pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus a Fond soudržnosti v období 2021–2027. Tím se zajistí solidní analytické informace pro programový dialog s členskými státy.

Na základě zpráv o jednotlivých zemích má Komise rovněž v úmyslu jako součást svých návrhů pro doporučení pro jednotlivé země na rok 2019 určit prioritní oblasti pro veřejné a soukromé investice s cílem dále usnadnit provádění prorůstových reforem.

Zaměřit reformy na růst produktivity, inkluzivnost a kvalitu institucí

[8] Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Akční plán pro vytváření unie kapitálových trhů, COM/2015/0468 final.
[9] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program InvestEU, COM/2018/439 final.

Vysoce kvalitní investice musí jít ruku v ruce s odpovídajícím souborem strukturálních reforem. Přístup k růstu zaměřený na budoucnost vyžaduje, aby se národní reformní úsilí zaměřilo na tři zásadní oblasti: růst produktivity, inkluzivnost a kvalitu institucí.

Hlavním cílem národních reforem by měl být vyšší růst produktivity. Širší a rychlejší zavádění technologií pro zvýšení produktivity vyžaduje cílená opatření na podporu relevantních investic (např. daňové pobídky), rozvoj dovedností a silnější vazby mezi systémy vzdělávání a odborné přípravy a podniky. Pokročilé digitální technologie, jako je vysoce výkonná výpočetní technika, kybernetická bezpečnost a umělá inteligence, jsou nyní dostatečně vyspělé, aby mohly být zaváděny a šířeny. Tak by mohly být vytvořeny nové zdroje příjmů a pracovních míst, pokud budou zavedeny správné pobídky pro podniky.

Členské státy by měly na jednotném trhu přijmout jak kolektivní, tak individuální odpovědnost za účelem uvolnění jeho nevyužitého potenciálu. Spolu s inovacemi a šířením technologií jsou dobře fungující trhy výrobků a služeb klíčovou hnací silou růstu produktivity, neboť umožňují účinnější přidělování zdrojů. Zatímco některé členské státy mají příznivé podnikatelské prostředí, jiné vyžadují hlubší reformy, které usnadní vstup a výstup na trzích se zbožím a službami. Reformy jsou zapotřebí zejména v oblasti energetiky, telekomunikací, dopravy, služeb pro podniky a maloobchodních trhů. Nadále existují chráněné strategie, jejichž účelem je zvyšování zisku a které zpožďují zavádění inovací a nových obchodních modelů, včetně ekonomiky sdílení a oběhového hospodářství. V mnoha případech nejsou insolvenční rámce dostatečně účinné pro uvolnění zdrojů pro nové podniky.

K dosažení správné rovnováhy mezi flexibilitou a ochranou na trhu práce jsou zapotřebí další reformy. Pracovněprávní předpisy a sociální systémy by měly poskytovat jistotu všem typům pracovníků, usnadňovat přechody mezi pracovními místy a statusy, podporovat mobilitu a flexibilitu a zároveň lépe řešit segmentaci trhu práce a chudobu pracujících. V tomto ohledu mají zásadní význam účinnější aktivní politiky v oblasti trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. V některých členských státech by mohly daňové a politické pobídky zaměřené na rozšíření účasti žen na trhu práce rovněž vytvořit významné příležitosti pro zvýšení produktivity.

Inkluzivnost by měla být také jádrem reformního úsilí a měla by zajistit, že růst produktivity bude ku prospěchu všem občanům. To vyžaduje větší zaměření na kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu a vzdělávání dospělých, zejména pro osoby s nízkou kvalifikací (viz zvláštní rámeček), vhodnou a inovativní koncepci systémů daňových úlev a trvalý nebo zlepšený přístup ke kvalitní zdravotní péči, péči o děti a službám dlouhodobé péče.

Růst mezd vyplývající ze zvýšené produktivity může snížit nerovnosti a podpořit sbližování životní úrovně směrem nahoru. Vývoj reálných mezd v průměru v roce 2017 za produktivitou zaostával, což je dlouhodobější trend. V kontextu poklesu pokrytí kolektivního vyjednávání by politiky posilující institucionální kapacitu sociálních partnerů mohly být přínosné v zemích, kde je sociální dialog slabý nebo byl negativně ovlivněn krizí.

Řešení chudoby a nerovností rovněž vyžaduje inkluzivní a účinné systémy daňových úlev. Vnitrostátní reformy systémů daňových úlev by se měly zaměřit na přiměřenost přínosů a pokrytí a na optimalizaci pobídek pro účast na trhu práce. V řadě členských států má boj proti daňovým podvodům, daňovým únikům a vyhýbání se daňovým povinnostem nadále zásadní význam pro zajištění spravedlivého rozdělení zátěže mezi daňové poplatníky a zajištění daňových příjmů pro investice do vysoce kvalitních veřejných služeb. Pouze vyhýbání se dani z příjmů právnických osob v EU se odhaduje na 50–70 miliard EUR ročně.

Členské státy by měly dále podporovat politiky aktivace a sociálního začleňování a univerzální přístup k cenově dostupným a kvalitním službám péče. Politická opatření jsou nutná zejména k podpoře účasti pracovníků s nestandardními smlouvami a osob samostatně výdělečně činných na systémech sociálního zabezpečení. Širší přístup ke kvalitním službám péče (např. péče o děti nebo dlouhodobé péče) by ženám zajistil více příležitostí k nástupu do zaměstnání nebo k setrvání v něm a snížil by riziko chudoby a sociálního vyloučení u dětí a zranitelných skupin. Účinnější politiky pro začlenění migrantů do trhu práce by napomohly jejich širší sociální integraci. Aby byla zajištěna udržitelnost veřejných financí a byl zachován všeobecný přístup ke kvalitní zdravotní péči, je třeba, aby členské státy zvýšily nákladovou efektivnost tím, že investují do inovací, zlepší integraci zdravotní péče na primární, specializované ambulantní a nemocniční úrovni a posílí vazby se sociální péčí, aby uspokojily potřeby stárnoucího obyvatelstva. Toto úsilí by se mělo opírat o větší důraz na prevenci.

Dobře fungující veřejné instituce přispívají k vyššímu růstu a jsou předpokladem úspěšného provádění dalších reforem. Empirické analýzy ukazují, že vyšší kvalita institucí je obecně spojena s vyšší produktivitou. To zahrnuje prvky týkající se účinnosti veřejné správy, stupně digitalizace veřejných služeb, kvality a stability právního prostředí, boje proti korupci a dodržování zásad právního státu. Všechny tyto aspekty mohou mít dopad na investiční rozhodnutí a lze je zlepšit sdílením a osvědčených postupů EU v širším měřítku. Členské státy by se rovněž měly systematičtěji zaměřit na kvalitu správy a aktivně řešit nedostatky.

Pro přilákání podniků a umožnění hospodářského růstu má zásadní význam právní stát, účinné systémy soudnictví a solidní protikorupční rámce. To se týká zejména nezávislosti a účinnosti soudních systémů a rovněž komplexního přístupu k boji proti korupci, který kombinuje prevenci, účinné stíhání a sankce. Tento přístup je třeba spojit s transparentností a integritou ve veřejném sektoru, účinnou právní ochranou oznamovatelů, přítomností nezávislých sdělovacích prostředků a větším zapojením občanské společnosti. V některých členských státech musí být důraznější prosazování práva doplněno řádnými politikami v oblasti prevence a pobídkami k využívání elektronických platebních systémů nebo digitálních řešení k boji proti stínové ekonomice.

Stávající příznivý hospodářský růst poskytuje optimální podmínky pro úspěšné provádění reforem, avšak reformní úsilí v některých zemích ztrácí dynamiku. S cílem podpořit a podnítit další provádění reformních snah na vnitrostátní úrovni navrhla Komise

vytvořit program na podporu reforem[10]. Tento nový rozpočtový nástroj EU na období 2021–2027 má poskytnout finanční pobídky pro reformy a intenzivnější technickou pomoc, a to na základě úspěchu a vysoké poptávky po současném programu na podporu strukturálních reforem.

Zajištění makroekonomické stability a zdravých veřejných financí

Makroekonomická nerovnováha v EU klesla, ale slabá místa přetrvávají. Globální přehodnocení rizik na mezinárodních finančních trzích by mohlo přimět investory k přehodnocení stávajících rizik, jako je vysoká míra zadlužení, přetrvávající nedostatky v bankovních sektorech a omezený prostor fiskální politiky v některých členských státech. Náprava velké stavové nerovnováhy proto vyžaduje další snížení vysokého soukromého a veřejného dluhu a další posílení finančního sektoru. To pomůže vytvořit nezbytný fiskální prostor k zajištění dlouhodobé udržitelnosti, budování kapacit pro řešení budoucích krizí a uvolnění finančních prostředků pro budoucí investice.

Zásadní význam mají i nadále věrohodná opatření k dosažení dohodnutých fiskálních cílů v souladu se společnými evropskými pravidly. V mnoha zemích je zadlužení stále vysoké, čímž se zmenšuje prostor pro absorpci negativních příjmových šoků. Vzhledem k tomu, že ekonomika nadále roste, nastal čas k vytvoření fiskálních rezerv, které jsou zapotřebí pro zvládnutí dalšího hospodářského útlumu a zmírnění možných dopadů na zaměstnanost a společnost. Řada členských států snížila svůj veřejný dluh a dosáhla nebo překročila svůj střednědobý rozpočtový cíl, což vytváří prostor pro vyšší veřejné investice na podporu potenciálního růstu. Jiné státy však i nadále čelí vysoké míře veřejného dluhu, což omezuje jejich schopnost investovat do budoucnosti. Tyto země rovněž dosáhly v posledních letech menšího pokroku při snižování veřejného dluhu. Měly by využít stávající hospodářskou expanzi k vytvoření rezerv, dále posilovat své veřejné finance, zejména ve strukturálním vyjádření, a stanovit priority pro výdaje na položky, které podporují odolnost a růstový potenciál. Pakt o stabilitě a růstu stanoví jasná pravidla pro zajištění odpovědných fiskálních politik.

Zlepšení kvality a složení veřejných financí je důležité pro zajištění makroekonomické stability a je klíčovým prvkem fiskální politiky členských států. Na straně příjmů by měly být zavedeny účinné daňové systémy poskytující pobídky pro investice a růst. Je rovněž třeba vyvinout úsilí na straně výdajů prostřednictvím přezkumů výdajů a upřednostňováním výdajů, které podporují dlouhodobý růst a rovnost.

Je rovněž nezbytné zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. Lidé dnes žijí déle a zdravěji, demografické změny však vyvíjejí stále větší tlak na systémy sociálního zabezpečení. Zásadní význam má i nadále reforma důchodového systému zaměřená na přizpůsobení rovnováhy mezi pracovním životem a důchodem a podporu doplňkového důchodového spoření. Provádění takových reforem je často politicky obtížné a mělo by se zabránit jejich rušení, neboť to by mohlo ohrozit fiskální udržitelnost, snížit růstový potenciál a mezigenerační spravedlnost. Lepší řízení zadávání veřejných zakázek by rovněž mohlo

[10] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu na podporu reforem, COM/2018/391 final.

významně přispět k efektivnějšímu vynakládání veřejných prostředků v několika členských státech.

Odolnost finančního sektoru se zlepšila, ale je třeba pokračovat v úsilí o snížení objemu úvěrů se selháním a posílení rámců dohledu. Zatímco některé členské státy dosáhly značného pokroku, pokud jde o snížení objemu úvěrů se selháním, v jiných členských státech je třeba vyvinout větší úsilí, i pokud jde o platební neschopnost. Přijetí opatření, která Komise předložila v březnu 2018[11], v souladu s akčním plánem pro řešení úvěrů v selhání v Evropě[12] tento vývoj podpoří. Příležitosti, které nabízí technologický rozvoj a plně integrovaný trh v rámci dokončené bankovní unie, musí být dále využívány. Makroobezřetnostní rámce je třeba přizpůsobit tak, aby řešily rizika přehřátí a zabránily vzniku nové nerovnováhy. Vnitrostátní rámce dohledu a jejich koordinace by se měly dále zlepšit, aby se zajistilo plné provádění pravidel EU proti praní peněz a přiměřená prevence a řízení rizik ze strany bank.

ZÁVĚRY A DALŠÍ KROKY

EU a její členské státy potřebují rozhodná a koordinovaná politická opatření, jež do budoucna zajistí přislíbený inkluzivní a udržitelný růst, což má ještě větší význam s ohledem na rostoucí globální nejistotu. Evropa musí zvýšit svůj růstový potenciál a ekonomickou a sociální odolnost, a tím posílit svou schopnost reagovat na otřesy a proměnit dlouhodobé výzvy v příležitosti.

Členské státy by měly priority stanovené Komisí v této roční analýze růstu zohlednit ve svých vnitrostátních politikách a strategiích, a to zejména při navrhování svých národních programů reforem. Zároveň by měly urychlit provádění svých programů reforem a klíčových reforem zdůrazněných v doporučeních pro jednotlivé země. Měly by plně využívat nástroje politiky a financování, které mají k dispozici na úrovni EU, ke zvýšení investic podporujících růst. Bude obzvláště důležité zajistit ještě větší součinnost mezi prioritami stanovenými v rámci koordinace hospodářských a sociálních politik na úrovni EU a financováním z rozpočtu EU v souladu s návrhy Komise na příští víceletý finanční rámec.

Komise bude pokračovat v dialogu s členskými státy v rámci evropského semestru. Jeho cílem je dospět ke společnému chápání nejnaléhavějších problémů v budoucích zprávách o jednotlivých zemích a určit oblasti pro prioritní opatření v dalším kole doporučení pro jednotlivé země. Zřízení vnitrostátních rad pro produktivitu by mohlo být přínosem pro vnitrostátní debaty o tom, jak zvýšit produktivitu, jelikož zajistí vysoce kvalitní a nezávislou analýzu a posílí vnitrostátní odpovědnost za reformy[13]. Členské státy by měly zajistit, aby sociální partneři a vnitrostátní parlamenty byli plně zapojeni do reformního procesu. Jejich činnost spolu s širším zapojením občanské společnosti má zásadní význam pro zlepšení odpovědnosti a legitimity reforem a dosažení lepších socioekonomických výsledků.

[11] Uvedený balíček obsahuje návrh směrnice o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu, návrh nařízení, kterým se mění nařízení o kapitálových požadavcích, a návrh na zřízení vnitrostátních společností spravujících aktiva.
[12] Rada Evropské unie, závěry Rady o Akčním plánu pro řešení úvěrů v selhání v Evropě, 11. července 2017.
[13] V současné době jmenovalo vnitrostátní radu pro produktivitu třináct členských států: Kypr, Finsko, Francie, Řecko, Irsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko a Slovinsko. Vnitrostátní radu pro produktivitu jmenovaly tři členské státy mimo eurozónu: Dánsko, Maďarsko a Rumunsko.